

'Yoksa biz... Biz bu dünyadan değil miydik?'

Haluk Oral'ın "Bir Roman Kahramanı: Orhan Veli"si, şairin yaşamındaki bilinmeyenleri aydınlatan, birçok yanlış bilgiyi düzelten önemli ve ilginç bir çalışma. Kuşkusuz Orhan Veli hakkında yapılacak ayrıntılı bir biyografi çalışması için önemli bir kaynak olacaktır.

Orhan Veli Çağdaş Türk Şiiri'nin en çok okunan, en sevilen şairlerinden. Hiç şiir okumamışların bile dilinde en az bir dizesi vardır. Ama 36 yıllık kısa yaşamı hakkında kalıplaşmış bazı bilgiler dışında bir şey bilmeyiz. Şiiri hakkında çok yazılmıştır ama yaşam öyküsü ayrıntılı olarak yazılmamıştır. Asım Bezirci, Memet Fuat, Hakan Sazyek gibi yazarların çalışmaları hemen akla gelir ama o **kitaplarda** şairin yaşamından çok eserleri incelenir. Şairin yaşamı şiirine dahil olduğu ölçüde yer alır.

Haluk Oral, matematik profesörüdür ama sanıyorum merakı zamanla esas işinin önüne geçmiş, biz onu Türkiye tarihi ve edebiyatı üzerine koleksiyonları, o koleksiyonlardan yola çıkarak yaptığı araştırmalar ve nihayetinde yayımladığı **Kitaplarla** tanıyoruz. İnternet sitesinde de belirtildiği gibi "Oral imzalı **kitaplar**, yazılı belgeler, tarihî objeler biriktiriyor. Onu diğer koleksiyonerlerden ayıran özelliği ise biriktirmekle sınırlı kalmayan merakı; topladığı belgelerden yola çıkarak olayların neden sonuç ilişkilerini araştırıyor" (bkz. halukoral.com). Sabırlı bir araştırmacı. Belgeleri topluyor, biriktiriyor, onların ardındaki öyküleri bulmaya çalışıyor, belgeler arasındaki bağlantıları kuruyor ve somut bilgilere ulaşıyor. Yorumla, söylentiye kulak asmiyor. Özellikle genel kabul görmüş bilgileri sorgulamayı seviyor.

Haluk Oral'ın yeni kitabı "Bir Roman Kahramanı Orhan Veli" de (Kasım 2015, **Yapı Kredi** Yay.) böyle bir çalışma. Orhan Veli'nin 36 yıl süren

yaşamının hiç bilinmeyen, az bilinen, daha da önemlisi yanlış bilinen dönemlerine yazılı ve görsel belgeler aracılığıyla doğumundan, çocukluğundan başlayarak araştırıyor. Bununla da yetinmiyor belgeleri ellerinde bulunduranlarla ve daha da önemlisi belgelerden adları geçen ya da fotoğraflarda yer alanlarla da görüşüyor. On beş yıllık bir emek söz konusu.

ADNAN VE ORHAN VELİ

Haluk Oral'ın çalışması önsözün ilk cümlesinde belirttiği gibi "klasik bir biyografi kitabı değil." Hilmi Yavuz, **Kitap** hakkında, "Edebiyat tarihi bağlamında, bugüne değin hiçbir Türk şairi ya da yazarı için yapılmamış bir 'mikro tarih' çalışması!" diyor (bkz. "zaman.com.tr/yazarlar/hilmi-yavuz/bir-roman-kahramani-orhan-veli_2328006.html"). Mikro tarih yazımını "Tarih yazımında görülmeyen önemli ayrıntıları gün yüzüne çıkarmak" olarak anlıyorsak Haluk Oral'ın yaptığı da gerçekten bu.

Haluk Oral önsözde Orhan Veli'nin biyografisini yazmanın mümkün olmadığını çünkü bütün kaynakları bir araya getirseniz ancak beş on sayfa

Halim Şefik Güzelson'un çektiği fotoğrafta Orhan Veli, kardeşi Füzuran ve Beykoz'dan arkadaşı Ekrem ile sandalda. Fotoğrafın arkasında "8-10-934. Sevgili kardeşim Fırıldak, Beykoz'un sandal hatıralarından bir hatıra olmak üzere" yazılı.

tutacağını belirtiyor. Bu kaynakların önemli bir bölümü de anı **kitaplarında** yer alan çeşitli anekdotlar ve rivayetler.

Orhan Veli'nin yaşam öyküsü hakkında en önemli kaynak Adnan Veli'nin şairin ölümünden üç yıl sonra hakkında yazılanları derlediği "Orhan Veli İçin" (1953) kitabında yer alan yazısı. İlk bakışta bu yazıda yer alan bilgilerin hepsini doğru olarak kabul etmek çok akla yakın geliyor ama bazı gerçekleri bilerseniz ve tabii elinizde belgeler varsa Adnan Veli'nin verdiği bilgileri sorgulamamız olanaksız. Haluk Oral da öyle yapmış. Oral kendi koleksiyonundaki ve Orhan Veli arşivindeki belgelerle karşılaştığında Adnan Veli'nin yazısında bir dizi bilgi yanlış ile karşılaşılıyor.

Adnan Veli, Orhan Veli'nin Rumi 1

Nisan 1330, Hicri 18 Cemaziyülevvel 1332 günü sabahı, saat 7 sıralarında doğduğunu bunun da yeni tarihle 13 Nisan 1914 Pazartesi gününe denk geldiğini yazmış. Haluk Oral "Halbuki bu tarihler Miladi takvimde 14 Nisan 1914'e karşılık gelir" diyor. En önemli bilgi kaynağımız Wikipedia ve YKY'nin internet sitesindeki Orhan Veli biyografisi dâhil baktığım tüm kaynaklarda Adnan Veli'nin hesaplaması kabul görüp kullanılmış. Adnan Veli'nin Orhan Veli ile ilgili olarak verdiği okula kayıt ya da mezuniyet tarihlerinde de hatalar bulmuş Haluk Oral. Örneğin Orhan Veli'nin liseyi bitiriş tarihi Adnan Veli'ye göre 1932'dir. Haluk Oral, 1931'de lise bir öğrencisi olduğu belgelendiğine göre en erken 1933 yazı'nda liseyi bitirmiş olması gerekir diyor. Orhan Veli'nin üniversiteye ne zaman girdiği ve mezun olup olmadığı da tartışmalı. Orhan Veli'nin 1936'da üniversiteden mezun olduğunu gösteren belge de varmış, aynı tarihte kaydının silindiğini gösteren belge de.

ROMAN TASARISI

Nihayet Orhan Veli'nin ölümüyle ilgili olarak "14 Kasım Salı günü bir arkadaşının evinde öğle yemeği yerken fenalık geçirdi. Hastaneye kaldırıldı" bilgisindeki "bir arkadaşın" kim olduğunun peşine düşüyor Haluk Oral. Önce belgeler sonra belgelerden çıkan bilgilerle yaptığı görüşmelerle O "bir arkadaşın" bir kadın avukat olduğu, adının da Muzaffer Gençay olduğu bilgisine ulaşıyor. Bu tip bölümlerde bir polisiye tadı olduğunu da belirtmeliyim. Buna bağlı olarak öldüğünde Orhan Veli'nin cebinden çıkan şiirin hangisi olduğu da önemli. Bu konuda da bilinenlerin yanlış olduğunu ortaya çıkartıyor Haluk Oral.

"Bir Roman Kahramanı-Orhan Veli"de sadece bazı bilgilerin sorgulanmasına yarayan belgeler yok. Şairin yaşamındaki bilinmeyen dönemler ve kişilerle ilgili belge ve fotoğraflar da var. Bazı şiirlerin yaşam öyküsü ile bağları ve o şiirlerin kimlere yazıldığı da böylece ortaya çıkıyor. Gizli aşkları, bilinmeyen arkadaşlıkları, Yahyâ Kemal, Nâzım Hikmet, Ercüment Behzat gibi şairlerle ilişkilerinin niteliği somutlaşıyor. Örneğin Divan Edebiyatına düşman olduğuna, Yahyâ Kemal ile alay eden şiirler yazdığına inanılan Orhan Veli'nin derin Divan Şiiri bilgisi, bu şiir anlayışında yazdığı şiirler ve şiirine yansımaları hakkında da belgeler var.

Orhan Veli'nin kitabın adına uygun olarak "bir roman kahramanı" olabilecek bir yaşamı olmasının yanı sıra en büyük arzusunun bir roman yazmak olduğunu, romanı kafasında kurduğunu, hatta kapağını bile tasarladığını öğreniyoruz.

Haluk Oral'ın "Bir Roman Kahramanı Orhan Veli"si şairin yaşamındaki bilinmeyenleri aydınlatan, birçok yanlış bilgiyi düzelten önemli ve ilginç bir çalışma. Kuşkusuz Orhan Veli hakkında yapılacak ayrıntılı bir biyografi çalışması için önemli bir kaynak olacaktır. Şairi sevenler ya da yeni tanıyacaklar için de çok merak uyandıracak, keyifle okunacak bir **Kitap**. ■